

Funkce a úkoly srovnávací pedagogiky v současnosti

PhDr. MILAN ROSENZWEIG, CSc.,
Výzkumný ústav pedagogický v Praze

Reformy školských soustav, inovace v obsahu i metodách výchovy a vzdělání, jejichž svědky jsme v posledních desetiletích v socialistických i kapitalistických zemích, poukázaly na význam srovnávací pedagogiky jako významného zdroje informací a podnětů a pomocníka při tvorbě pedagogických koncepcí a při určování hlavních směrů zdokonalování výchovně vzdělávacího procesu. Rozšiřuje se okruh funkcí, které srovnávací pedagogika plní jak v teorii, tak i v praxi, včetně vzdělávání a dalšího vzdělávání učitelů a stylu práce pedagogických institucí. Stoupající význam srovnávací pedagogiky dokumentuje i prudký růst studií a výzkumů z tohoto oboru, jakož i vznik nových orgánů pro mezinárodní spolupráci pedagogů.

Představa o tom, co se od srovnávací pedagogiky očekává, se vyvíjela zároveň s rozvojem její metodologie i s rozvojem mezinárodních kontaktů v pedagogické teorii. Její vznik jako samostatné pedagogické disciplíny v průběhu 19. století je spjat s všeobecným důrazem na historičnost společenských a kulturních procesů, na porovnávání národních zvláštností, kultur a tradic, s hledáním „ducha národů“ a podstaty mezinárodních politických a třídních konfliktů. Stále výraznější internacionalizace společenských a kulturních procesů v průběhu 20. století podněcovala zároveň k formulaci oblastí společných zájmů i ve školství a pedagogice, i k vytváření metodologie, která by umožňovala srovnatelnost faktů i vyvozování obecnějších závěrů. Vzdělávací expanze, potřeba demokratizace školských soustav, vzniku systému celoživotního vzdělávání, rozvojová pomoc zemím třetího světa, to vše formulovalo po 2. světové válce nové požadavky na srovnávací pedagogiku a na její úlohu v souboru pedagogických věd. Rozšiřování okruhu zájmů srovnávací pedagogiky výrazně ovlivňuje i vymezení jejího předmětu, od sledování zahraničního pedagogického dění až po obsáhlé komparativní studie vybraných problémů ve světovém měřítku, od analytických mikrostudií o vybraných problémech až po makroanalýzy celých školských systémů.

Funkci srovnávací pedagogiky spoluurčuje i její vztah k dějinám pedagogi-

ky i k speciálním pedagogickým oborům a pomocným vědám pedagogickým, jako je například pedagogická antropologie, pedagogická ekonomika, pedagogická sociologie atd. Konečně svou roli zde sehrává i otázka specifiky srovnávací pedagogiky jako oboru, odlišujícího se svou komplexností od pouhého srovnávacího přístupu či užití srovnávacích metod v jednotlivých pedagogických disciplínách.

Srovnávací pedagogika se vyvíjela nepochybně na základě praktických potřeb zdokonalování školských systémů v jednotlivých zemích. Její pragmatickou funkci dokumentuje četnost studií, zaměřených na transfer pedagogických zkušeností, na jejich využití ve prospěch zdokonalování existujících školských soustav. Studium zahraničních zkušeností a jejich využití v praxi tvoří nejširší oblast srovnávacích výzkumů jak v kapitalistických, tak socialistických zemích, i když často teoretické a metodologické základy těchto výzkumů nejsou dostatečně rozpracovány.

Východiskem všech těchto srovnávacích operací je popis pedagogických faktů a systémů, jejich analýza, interpretace a vyhodnocení. Hovoříme o popisné a analytické funkci srovnávací pedagogiky. Převládá názor, že tato analýza je nejdůležitějším procesem ve srovnávací pedagogice a v její metodologii. Její součástí je i příslušná interpretace získaných informací na dostatečně nosném základě. Jde o kauzální analýzu v širokém slova smyslu, která identifikuje pedagogické jevy a procesy, blíže je diagnostikuje, na základě toho klade otázky a vyvozuje odpovědi v širokém pedagogickém poli shody i příslušných diferencí. Zde se srovnávací pedagogika musí vyrovnávat se zvláště citlivou otázkou srovnatelnosti pedagogických jevů; ta může být zajištěna jediné možností zjistit jak rozdílnosti, tak i identitu, ekvivalenci či analogičnost srovnávaných faktorů tak, aby nemohlo docházet k naivním zobecněním v teorii a ještě nebezpečnějším transplantacím v praxi.

Tento srovnávací přístup bývá v literatuře často označován jako kategoriální analýza. Předpokládá vymezení společně používaných základních pojmů, nutných pro objektivitu srovnávání a pro pochopení souvislostí mezi pedagogickými fakty a systémy. V této oblasti vykonali mimořádně záslužnou práci I. L. Kandel, G. Z. F. Bereday, F. Schneider, N. Hans. Gnoseologické základy srovnávací pedagogiky obohatili i stoupenci kulturně pedagogického směru, kteří zdůrazňují význam pochopení širších sociokulturních souvislostí jednotlivých školských systémů, jejich spjatost s vývojem národních kultur a s pedagogickou tradicí. F. Schneider v této souvislosti zdůrazňuje, že smyslem srovnávacího popisu a analýzy není postižení samých faktů školských soustav, vzdělávacích a výchovných obsahů, ale postižení hlavních kulturních a výchovných sil, které se v daných školských soustavách projevují. Jde o poznání společenských cílů, které škola reprezentuje a o jejichž dosažení usiluje. V těchto souvislostech se může určitá školská soustava jevit jako zcela funkční v daných podmínkách, i když se výrazně liší od obecně uznávaných představ. To upozorňuje zároveň na skutečnost, že srovnávací pedagogika se nemůže pohybovat jen v úzce pedagogických, didaktických dimenzích, že vyžaduje objasnění širokých třídních, ekonomických, politických a kulturních souvislostí, v nichž školství v dané zemi funguje. Do extrému toto stanovisko

dovádí existencialistická pedagogika; v souladu s myšlenkami W. Dieltheje tuto „chápací“ analýzu považuje za univerzální metodu srovnávací pedagogiky a přehlíží význam empirických metod bádání prostřednictvím anket, interview, diskusí, statistik ap.

Srovnávací pedagogika v celém svém vývoji se tak pohybuje v rozmezí reflexivního a empirického pojetí a přináší výsledky v obou oblastech. S růstem informací o světovém školství, v mnohosti cest při řešení školských a pedagogických problémů význam empirických studií neustále stoupá a vyjadřuje praktický význam srovnávacího studia pro ostatní oblasti pedagogické teorie a pro ovlivňování školské politiky a praxe.

To potvrzuje i stále výrazněji se projevující orientační a prognostická funkce srovnávací pedagogiky. Její úloha při stanovení prognóz školského vývoje je nezastupitelná a obráží stále výrazněji se projevující dynamiku celosvětového společenského rozvoje, urychlujících se změn v ekonomice i kultuře, vzájemné prolínání problémů i podnětů k jejich řešení. V odborné literatuře se tato prognostická orientace označuje jako dynamická srovnávací pedagogika (N. Hans, P. Rosselló, F. Hilker). Centrem zájmu jsou pedagogické inovace ve školských systémech, v pojetí vzdělání a výchovy, ve vyučovacích metodách atd., v nichž se projevuje společenská potřeba modernizace výchovně vzdělávacích systémů. Společnou motivací je tempo sociálních změn, přeměny ve kvalifikační struktuře populace i mezinárodní soutěž, probíhající jak mezi protikladnými společenskými systémy tak uvnitř kapitalistického systému, vzdělanostní exploze v rozvojových zemích, nutnost reform učitelského vzdělání, potřeba racionalizace pedagogických činností vzhledem k prudkému růstu vědních informací a tlaku na učební plány. Srovnávací pedagogika v posledních desetiletích se orientuje na takové mezinárodně významné otázky jako je například vztah společnosti a školy, úloha vzdělání při navozování sociálních a společenských změn a společenského vzestupu nižších tříd a vrstev, expanze vzdělání jako celoživotní činnosti, alfabetyzace a zajištění elementárního vzdělání pro všechny, vzdělávání imigrantů a emigrantů a jejich integrace do nového společenství, vztah ekonomie a vzdělání, financování školství, výuka cizím jazykům, otázky středního vzdělání a s tím spojená problematika diferenciac a selekce, otázka pojetí jednotné všeobecně vzdělávací školy, individualizace učení a netradiční metody práce, perspektivy a meze alternativních škol ap. Velkému zájmu se těší také otázky socializace mládeže v kvalitativně odlišných podmínkách života, kdy zanikají tradiční formy společenského života a působí nové stimuly psychického i mravního dozrávání mladého člověka. Srovnávací pedagogika v této spleti vlivů analyzuje i příčiny, kdy lze hovořit o krizi vzdělávacích systémů, o disfunkci vzdělávacích procesů v nových společenských podmínkách a pomáhá hledat cesty přestavby pojetí a systémů vzdělávání a výchovy. V souboru prací, orientujících se na tuto prognostickou funkci srovnávací pedagogiky se již klasickými staly studie P. H. Coombse Světová vzdělávací krize z roku 1967, I. L. Kandela Nový věk výchovy (1955), E. J. Kinga Světové perspektivy ve výchově (1965), J. A. Lauweryho, P. Rossella a dalších.

Obzvláště poslední desetiletí vývoje srovnávací pedagogiky akcentuje tuto

motivační, inovační a prognostickou funkci. Ukazuje se stále výrazněji, že tato pedagogická disciplína má globální charakter, že předpokládá interdisciplinární přístup v širokém okruhu školské politiky, pedagogické teorie i praxe a že z tohoto hlediska plní významnou integrativní funkci. Je průsečíkem pedagogických teorií, školských koncepcí a projektů školských reforem s výrazným zaměřením na využití v praxi. V tomto směru je srovnávací pedagogika blízká dějinám pedagogiky, které rovněž postihují celou mnohotvárnou oblast pedagogické teorie, výchovných koncepcí, školských institucí a vzdělávací a výchovatelské praxe. I když úkolem tohoto příspěvku není řešit otázku, nakolik srovnávací pedagogika je samostatnou pedagogickou disciplínou, či odvětvím obecné pedagogiky, je možno konstatovat, že její typicky integrativní přístup výrazně ovlivňuje předmět jejího bádání, výzkumné metody, formulaci jejích cílů a úkolů i její využitelnost ve všech oblastech pedagogického bádání. Vytváří předpoklady pro kompetentní řešení teoretických i praktických problémů. Pregnantně tuto integrativní funkci srovnávací pedagogiky vyjádřil H. Röhrs: „Základní význam srovnávací pedagogiky spočívá v tom, že se neomezuje na určitou regionální oblast, že se neřídí jednostranným metodologickým principem. Z komparativního hlediska postihuje celé široké pole vzdělávání a výchovné skutečnosti, a to při respektování všech metodologických možností i při využití dalších vědních oborů a pomocných věd pedagogických. Proto spočívá významná funkce srovnávací pedagogiky v tom, že objasněním mezinárodních poměrů a vztahů zároveň podstatně rozšiřuje pole problémů obecné pedagogiky a všech speciálních pedagogických disciplín (H. Röhrs: *Obecná pedagogika*, 1969).

Tato integrativní funkce srovnávací pedagogiky se zdůrazňuje i na vědeckých pracovištích v socialistických zemích. Chápe se jako strategicky orientující disciplína, vytvářející předpoklady pro obsáhlé koncepce rozvoje socialistického školství na základě zkušeností z rozvoje socialistických školských soustav a ve srovnání s výchovně vzdělávacími soustavami v kapitalistických zemích. K základním tématům takového „strategického“ výzkumu patří zvláště:

- vztah školy a společnosti;
- struktura jednotného vzdělávacího systému, který dává všem příslušníkům mladé generace rovné vzdělávací možnosti;
- pojetí všeobecného vzdělání;
- koncepce polytechnické a pracovní školy, vztah všeobecného a odborného vzdělání;
- příprava na povolání;
- jednota výchovy a vzdělání;
- sepětí školy a rodiny, jednota výchovného působení školy a ostatních společenských sil;
- těsné spojení výchovy s politikou, s výstavbou socialistické společnosti;
- výchova uvědomělých a aktivních občanů socialistického státu. (Viz H. G. Hoffmann a kol.: *Dva světy, dvě školy*. Berlín 1982, s. 28—29).

Z pragmatické, orientující a prognostické funkce srovnávací pedagogiky vyplývá její celková společenská a politická funkce v jednotlivých

zemích, uvnitř společenských systémů a v celosvětovém měřítku. Srovnávací pedagogika významně přispívá k identifikaci pedagogických a školských koncepcí na základě shodných, odlišných nebo eventuálně i protikladných znaků a projevů. Je významným pomocníkem školské politiky při řešení školských problémů v mezinárodních souvislostech. Stále výraznější internacionalizace ekonomických, politických a kulturních procesů nutně vyžaduje i internacionalizaci pedagogického myšlení, překonání zbytečných konfrontačních tendencí a naopak vytváření základny pro mezinárodní dorozumění, výměnu zkušeností i idejí, které mohou urychlit pedagogický pokrok. Srovnávací pedagogika v této oblasti překračuje hranice svého předmětu i metodologie a nabývá širšího charakteru mezinárodní, internacionální pedagogiky. Jde o mnohostranné formy mezinárodní spolupráce, výměny myšlenek, podnětů a zkušeností, o mnohostranné kontakty pedagogických vědců z nejrozličnějších oblastí, nejrozličnější formy mezinárodních služeb (například rozvojová pomoc) i o různé stupně praktické kooperace při řešení společných problémů. Stále většího významu nabývají formální i neformální orgány a instituce mezinárodního pedagogického styku, například v USA Comparative Education Society, v Evropě CESE (Evropská společnost pro srovnávací pedagogiku), institut UNESCO pro srovnávací pedagogiku v Hamburku, v němž trvale zanechal stopy své činnosti S. B. Robinsohn, Římský klub, výrazně se orientující na pedagogickou futurologii a mnohé další. Svou úlohu zde plní i časopisy pro srovnávací a internacionální pedagogiku, povětšinou pracující s mezinárodní účastí (např. Comparative Education Review, International Review of Education, UNESCO Education Abstracts, The Yearbook of Education, World Survey of Education atd.). V této souvislosti je potřebí zdůraznit zvláště mimořádný význam UNESCO a jeho institucí pro řešení celosvětových školských problémů a pro formování základny mezinárodního dorozumění a spolupráce ve školství.

V 70. letech vzbudila velkou pozornost zpráva mezinárodní komise UNESCO Učit se, abychom byli. Svět výchovy dnes a zítra (*Learning to be, The world of education today and tomorrow*, 1972). Zpráva, nazývaná též podle jména vedoucího komise, bývalého předsedy francouzské vlády, zprávou Edgara Faure, má napomáhat vládám jednotlivých členských zemí OSN řešit vlastní problémy výchovy a osvěty tak, aby vzdělání vyjadřovalo hlavní požadavky současné moderní civilizace. Komise vytýčila jako základní linii dalšího školského rozvoje tři základní principy, které neztrácejí svou platnost ani v současnosti. Je to další demokratizace školských systémů, dlouhodobost vzdělání (pojetí celoživotního vzdělávání) a elastičnost a průchodnost školských soustav a diferencovaná možnost různých vzdělávacích cest.

Srovnávací pedagogika přispívá i k tak životně důležitému úkolu, jako je zachování světového míru na základě mezinárodního dorozumění. Svou vlastní podstatou nabádá k chápání odlišných východisek a stanovisek, možnosti různých cest, vedoucích k společnému cíli, kterým je blaho mladé generace a zajištění podmínek pro uplatnění jejich tvořivých sil ve prospěch vlastních národů i celého lidstva. Reaguje na výraznou univerzalizaci pedagogických problémů tváří v tvář vědeckotechnické revoluci, na nároky na vzestup vzdě-

lanosti celé populace, nové struktury lidských činností, péče o zdraví a výživu mladé generace, na nutnost ochrany životního prostředí. Modernizace obsahu vzdělání, jeho vědeckost a funkčnost, demokratizace školských soustav, rozvoj všech žáků, problémy mravní výchovy — to vše spojuje pedagogické pracovníky na celém světě, i když přístupy k řešení problémů jsou a mohou být odlišné.

Srovnávací pedagogika se ovšem při řešení těchto problémů nemůže pohybovat mimo světové společenské systémy, jejich filozofická, politická a třídní východiska. To ovlivňuje cíle i metodologii jejího bádání, její gnoseologické a antropologické základy a konec konců i využití v praxi. Stejně tak jako veškerá pedagogická teorie a školská politika, i v těchto souvislostech je i součástí soutěžení mezi společenskými systémy. Tomuto faktu se nemohou vyhnout ani ty směry srovnávací pedagogiky v kapitalistických zemích, které zdůrazňují svou filozofickou a politickou autonomii, nezávislost na světonázorových východiscích.

To je patrné i v různých dokumentech ke školské politice ve vyspělých kapitalistických zemích, sdružených v různých nadnárodních orgánech mezinárodní integrace kapitalistického světa. Obdobně jako zpráva E. Faura vzbudil velkou pozornost dokument školských orgánů Evropského hospodářského společenství: Perspektivy vzdělání a výchovy v Západní Evropě, Projekt I — Vzdělání dle potřeb 21. století, známý také pod jménem jeho redaktora jako Jensenova zpráva. Byl publikován v roce 1972 v Haagu. Dále byly v 70. letech publikovány obdobné materiály Evropské rady a zprávy OECD. Všechny tyto materiály vycházejí z ekonomických potřeb rozvoje vyspělých kapitalistických zemí, úzce spojují školu se společností a snaží se nalézt odpověď na široký okruh otázek vzdělávání mládeže i dospělých v souladu s perspektivami společenského rozvoje. Zdůrazňuje se zvláště myšlenka, že školství plní tři vzájemně spjaté funkce: funkci selektivní, funkci socializační a funkci transmissivní. Pozornost se věnuje např. těmto problémům: rozvoj předškolní výchovy, zevšeobecnění vzdělání a příprava talentů, prodloužení školní docházky do 18 let, dvojí funkce středního školství: příprava na vysokoškolské studium a příprava na zaměstnání, účast nestátních institucí na financování školství, celoživotní vzdělání jako významný faktor využívání volného času, technologizace učebních metod a modernizace osnov podle potřeb rozvoje vědy a techniky atd.

I v období 80. let se v buržoazní pedagogické teorii i srovnávací pedagogice často uplatňují konfrontační tendence. Primitivní antikomunismus je tu často nahrazován futurologickými koncepcemi, které se snaží zobrazovat kapitalismus jako otevřenou, dynamickou společnost zajišťující plný rozvoj člověka, na rozdíl od „uzavřené“ společnosti socialistické (např. vliv v futurologických teoriích A. Tofflera na pedagogické koncepce v USA i v Západní Evropě).

Srovnávací pedagogika jako speciální obor se v socialistických zemích vyvíjela postupně od počátku šedesátých let na pedagogických pracovištích vysokých škol, akademických ústavů i různých resortních pedagogických výzkumných ústavů. Vznikala i speciální pracoviště pro zahraniční pedagogiku, na nichž se rozvíjela již dlouhodobá systematická badatelská práce (před-

vším v akademiích pedagogických věd v Moskvě a Berlíně). Výsledky výzkumů se pohybují v celém rozsahu srovnávací pedagogiky, od monografických studií o pedagogické teorii a školství v socialistických zemích a v zemích kapitalistických přes komplexnější studie z oboru internacionální pedagogiky až po teoretické a výzkumné práce zpracované metodologií srovnávací pedagogiky. Speciální oblastí této srovnávací pedagogiky jsou studie k analýze a kritice buržoazních pedagogických teorií a analytické srovnávací studie k charakteru, ideovým základům a společenské funkci školských soustav v socialistických a kapitalistických zemích. Významnou úlohu v popularizaci výsledků této práce sehrály pedagogické časopisy (především samostatný časopis pro zahraniční pedagogiku *Vergleichende Pädagogik* v Berlíně).

Zahraníční a srovnávací pedagogika přispívá významným způsobem k prohlubování marxistické pedagogické teorie i k shromažďování podkladů pro rozvoj školství, zvláště pak pro školské reformy probíhající v socialistických zemích od poloviny 70. let. V řadě srovnávacích studií se sledují otázky vývoje školských soustav, jejich cílů, obsahu a funkcí, struktury učebních plánů a osnov, analyzují se společné rysy socialistického pojetí vzdělání v současnosti i specifiky národních školských tradic. Procesy společenské přestavby, probíhající v socialistických zemích, dávají této mezinárodní pedagogické spolupráci nové podněty. Výstižně o tom hovořil V. Medvědov na mezinárodní vědecké konferenci v Moskvě počátkem října roku 1988. „Významným zdrojem utváření nové koncepce socialismu je zobecnění kolektivních zkušeností socialistických zemí... Vycházíme z toho, že mnohotvárnost forem, způsobů a metod výstavby socialismu obohacuje nás všechny. Chtěl bych v této souvislosti zdůraznit, že spolupráci odborníků ze společenských věd ze socialistických zemí při řešení aktuálních problémů socialismu pokládáme za životně nezbytný úkol.“ (Rudé právo 5. října 1988.)

Aby srovnávací pedagogika mohla plnit všechny své úkoly, zvláště při rozvoji a zdokonalování výchovně vzdělávacích soustav, je žádoucí:

- a) soustředit, analyzovat a vyhodnotit inovace ve školství vyspělých kapitalistických zemí z hlediska jejich podnětnosti pro rozvoj výchovy a vzdělání v socialistické škole;
- b) na základě mezinárodní spolupráce rozpracovat koncepční studie k řešení vybraných základních otázek dalšího rozvoje socialistického výchovně vzdělávacího systému ze srovnávacího hlediska;
- c) soustavně posilovat institucionální základnu srovnávací pedagogiky a rozvíjet v rámci široké mezinárodní spolupráce činnost sborů, kolegií, stálých seminářů a pracovních kolektivů při řešení teoretických otázek socialistické pedagogiky a školských soustav.

Zároveň je potřeba posilovat zájem o srovnávací pedagogiku a srovnávací přístupy při řešení všech dílčích didaktických, metodických, normotvorných a jiných úkolů, spjatých s přestavbou soustavy vzdělávání. Tento srovnávací přístup zařazuje řešení všech školských otázek do širších souvislostí, vytváří nadhled nad problémy s tím i zvyšuje kompetentnost rozhodování.

LITERATURA

- Coombs, P. H.: *The World education crisis*. Paříž 1967.
- Čakarov, N.: *Úlohy porovnávacej pedagogiky*. Bratislava, SPN 1972.
- Dielthey, W.: *Geist der vergleichenden Geisteswissenschaften*. Gesammelte Schriften, V. 1936.
- Hilker, F.: *Vergleichende Pädagogik*. Mnichov 1962.
- Hoffmann, H. G.: *Zwei Welten, zwei Schulen*. Berlin 1982.
- International Review of Education*. UNESCO, Hamburg.
- Jůva, V.: *Úvod do srovnávací pedagogiky*. Praha, SPN 1986.
- King, F. J.: *World perspectives in education*. Londýn 1965.
- Kupisewicz, Cz.: *Przemiany edukacyjne w swiecie*. Varšava 1978.
- Malkova, Z. A. a kol.: *Buržuaznaja pedagogika na sovremennom etape*. Moskva 1984.
- OECD, Modernising our Schools*. Paříž 1966.
- Prádka, M.: *Úvod do obecné a srovnávací pedagogiky*. Brno, UJEP 1979.
- Röhrs, H.: *Schule u. Bildung im internationalen Gespräch*. Frankfurt 1966.
- Röhrs, H.: *Allgemeine Erziehungswissenschaft*. Weinheim 1969.
- Schneider, F.: *Vergleichende Erziehungswissenschaft*. Heidelberg 1961.
- Singule, Fr.: *Pedagogické směry 20. století*. Praha, SPN 1966.
- Skalková, J., Malkova, Z. A. a kol.: *Ke kritické analýze nemarxistické pedagogiky 60.—80. let*. Praha, PÚJAK, ČSAV 1985.
- Suchodolski, E.: *O zagadnieniach i zadaniach pedagogiky porównawczej*. In: *Zarys pedagogiky*. Varšava 1966.
- Štverák, V. a kol.: *Kapitoly ze srovnávací pedagogiky*. Praha, SPN 1987.
- Robinsohn, S. B.: *Vergleichende Erziehungswissenschaft*. In: *Handbuch pädagogischer Grundbegriffe*. Mnichov, 1978.

МИЛАН РОСЕНЦВЕИГ

СОВРЕМЕННЫЕ ФУНКЦИИ И ЗАДАЧИ СОПОСТАВИТЕЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ

Реформы школьной системы в социалистических и в капиталистических странах и инновации воспитательно-образовательного процесса свидетельствуют о подъеме значения сопоставительной педагогики как видного источника сведений и импульсов и помощника при разработке педагогических концепций. Сопоставительная точка зрения включает разработку всех вопросов школы в более широкие взаимосвязи, повышает точку зрения подхода к проблематике и таким способом повышают и уровень компетентности принятых решений. И в этом, прежде всего, суть прагматической функции сопоставительной педагогики и ее функции ориентировочной и прогностической, нацеленной на перспективы

решения самых важных задач школы будущего. Сопоставительная педагогика имеет также важные интегративные функции; с компаративной точки зрения воспринимает целый широкий диапазон воспитательной и образовательной действительности и помогает продвинуть специальные педагогические дисциплины на обще педагогический уровень. Повышается и значение органов и институций международной связи, как в рамках социалистических стран, так и в глобальных масштабах. Эта интернациональная педагогика является мощным инструментом объединения сил педагогов социалистических стран и широкой международной координации и коммуникации. В сопоставительной педагогике социалисти-

ческих стран актуально прежде всего:

а) сконцентрирование и классификация инноваций в школах развитых капиталистических стран с точки зрения их стимулятивности и импульсов для развития воспитания и образования в социалистической школе,

б) разработка концептуальных сопоставительных работ для решения основных вопросов дальнейшего развития социалистической системы воспитания и образования.

MILAN ROSENZWEIG

FUNCTIONS AND TASKS OF THE COMPARATIVE PEDAGOGICS AT THE PRESENT TIME

Reforms of the school systems both in socialist and in capitalist countries as well as the innovations in the education — all process demonstrate the rising significance of the comparative pedagogics as of an important means of information and stimulation as well as of a helper when developing educational conceptions. The comparative point of view lines up the solution of all the school problems and thus also the competence of the decision making. That is where above all the pragmatic function of the comparative pedagogics rests, as well as its orientation and prognostic functions directed to the perspectives of the solving of the most important tasks of the school in the future. The comparative pedagogics, concerning the whole wide area of the educational reality from the comparative standpoint and assisting to integrate special educational disciplines into the general educational plan, has an important integrative function too.

Organs and institutions of international contacts are becoming always more significant, and that both in the frame of the socialist communities, and in the global dimensions. This international education is a significant means of uniting the efforts of the educationalists of both socialist educationalists, and a broad international cooperation and communication. Especially the following aspects are actual for the comparative pedagogics in socialist countries:

- а) the concentration and evaluation of innovations in the school-systems of advanced capitalist countries from the standpoint of their possibilities to stimulate the educational development in the socialist school;
- б) the elaboration of conceptional comparative studies concerning the solving of elementary problems of a further development of the socialist educational system.